

10

උගනිමු අඹු-සැමි, හිත-මිතුරු යුතුකම්

එක් සමයෙක අප බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහනුවර පිහිටි ලෙහෙනුන්ට අහස භූමියක් වූ කලන්දක නිවාප නම් වේඵවනයෙහි වැඩ සිටියහ. එකල්හි සිගාලක නම් ගෘහපති පුත්‍ර තෙමේ උදෑසන ම රජගහ නුවරින් නික්ම තෙත් වූ රෙදි ඇති ව, තෙත් වූ කෙස් ඇති ව, දොහොත් මුදුන් තබා පෙරදිග ද, දකුණ ද, අපරදිග ද, උතුර ද, යටද, උඩ ද යන සදිසාවන් වදිමින් සිටියේ ය.

එකල්හි හැඳ පෙරව පා සිවුරු ගෙන රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි බුදුරජාණන් වහන්සේ එසේ සදිසා වදිමින් සිටි සිගාලක ගෘහපති පුත්‍රයා දුටු සේක.

එහි දී බුදුරජුන් හා සිගාලක ගෘහපති අතර ඇති වූ සංවාදය මෙසේ ය:

- බුදුරජාණන් වහන්සේ :- ඔබ බිම වැතිරී කුමක් කරන්නෙහි ද?
- සිගාලක :- සදිසාවන්ට සංග්‍රහ කරනවා ස්වාමීනී.
- බුදුරජාණන් වහන්සේ :- ඒ කුමක් නිසා ද?
- සිගාලක :- මගේ පියතුමා මිය යන මොහොතේ සදිසාවන්ට නමස්කාර කරන ලෙස කළ අවවාදය ඉටු කිරීම සඳහා.
- බුදුරජාණන් වහන්සේ :- ආර්ය විනයෙහි සදිසා සංග්‍රහය සිදු කරන්නේ එලෙස නොවේ.
- සිගාලක :- ස්වාමීනී ඒ කෙසේ දැයි දැන ගනු කැමැත්තෙමි. මා කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් දේශනා කරනු මැනවි.
- බුදුරජාණන් වහන්සේ :- එසේ නම් හොඳින් අසා ගන්න. මතකයේ තබා ගන්න.

ඉන් අනතුරුව බුදුරජාණන් වහන්සේ ගිහි ජනයාට විශේෂයෙන් අදාළ වූ දහම් කරුණු රැසක් සිගාල ගෘහපතියාට දේශනා කොට වදාළහ. සිගාලකට දුන් අවවාදය වූ බැවින් එම සූත්‍ර දේශනාව සිගාලෝවාද නම් වෙයි. එමගින් ගිහියාට අයත් පෞද්ගලික හා සාමාජික ජීවිතය අනේක විධ පරිහානිවලින් වළක්වා ගනිමින් නොකළ යුතු, නොවැඩිය යුතු ක්‍රියාකාරකම් මෙන් ම නොයෙක් පැතිවලින් වැඩි දියුණුවට පත් ප්‍රීතිමත්, සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කිරීමට වැඩිය යුතු, අනුගමනය කළ යුතු පිළිවෙත් ද උගන්වා තිබේ. සූත්‍රයෙහි එන

විවිධ දහම් කරුණු අතර සඳිසා නමස්කාරය හෙවත් සමාජ සබඳතා තහවුරු වන සාරධර්ම ඇතුළත් දේශනාව ඉතා වැදගත් තැනක් ගනී. එය කවර සමාජයක වුව ද අන්‍යෝන්‍ය බැඳීම, විශ්වාසය තහවුරු කර ගැනීමට ඉවහල් වන සදුපදේශයන්ගෙන් සමන්විත ය. ඒ ඔස්සේ සියලු සමාජ කොටස්වල දියුණුව ද , සුරක්ෂිත බව ද ගොඩනගා ගත හැකි ය. සඳිසා නමස්කාරය අනුව අඹු-සැමි සබඳතාවක්, හිත-මිතුරු සබඳතාවක් අර්ථවත් හා ශක්තිමත් සමාජයක් ගොඩනගන අයුරු මෙහි දී සාකච්ඡා කෙරේ.

අඹු - සැමි සබඳතාව

සමාජයේ ඇති කුඩා ම ඒකකය ලෙස පවුල ඉතා වැදගත් වේ. ස්වාමියා සහ භාර්යාව එකිනෙකා කෙරෙහි ප්‍රියශීලී ව විශ්වාසයෙන් ගෞරවයෙන් කටයුතු කරන්නේ නම් එම පවුල් සංස්ථාව සතුට, සාමය, සෞභාග්‍යය පිරුණු තැනක් වන්නේ ය. එවැනි පවුල් පසුබිමකින් බිහි වන අනාගත සාමාජිකයන් යහපත් පුරවැසියන් වනු නො අනුමාන ය. ඔවුන් හැදුණු, වැඩුණු පවුල් පසුබිම ඉතා උසස් සාරධර්ම සහිත ස්ථානයක් බැවිනි.

සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ දී ස්වාමි භාර්යා සුහදතාව, විශ්වාසය හා ගෞරවය වර්ධනය කර ගැනීමට අදාළ වැදගත් සාරධර්ම සමුදායක් උගන්වා තිබේ. ඒ අනුව ස්වාමියා විසින් භාර්යාවට ඉටු කළ යුතු යුතුකම් පහකි.

1. සම්මාන කිරීම
2. අවමන් නොකිරීම
3. වෙනත් කාන්තාවන් කරා නොයෑම
4. වගකීම් පවරා දීම
5. ඇඳුම් පැලඳුම් ලබා දීම

1. සම්මාන කිරීම (සම්මානන)

බුදුරදුන් වැඩසිටි භාරතීය සමාජයේ කාන්තාව ඉතා ම පහත්, අසරණ තත්ත්වයකට පත් වී සිටියා ය. එබැවින් බුදුරදුන් පළමුවෙන් ම කළ අනුශාසනාව වූයේ තම ගෘහය තුළ කාන්තාවට අවමන් සහගත ලෙස සැලකීමේ පුරුද්ද අත් හරිමින් ඇයට සම්මානනීය තැනක් හිමි කර දිය යුතු බවයි. ඒ තුළින් අඹු සැමි සබඳතාව වඩාත් සුහද, විශ්වසනීය තත්ත්වයකට පත් කර ගත හැකි වන්නේ ය. මෙය විවිධාකාරයෙන් කළ හැකි ය. එදිනෙදා ගෙදර දොර කටයුතුවල දී ඇය කොන් කිරීමෙන් තොර ව ඥාති මිත්‍රාදීන්ට හඳුන්වා දීම, එකට ආහාර ගැනීම ඒ අතරින් කිහිපයකි. කථා බහ කිරීමේ දී ද ඇයට ගෞරවයක් ලැබිය යුතු ය.

2. අවමන් නොකිරීම (අනවමානන)

“නන්ටී ලෝකේ අනින්දිතෝ” පෙර කල පටන් ම නින්දා නොලැබුවකු ලොව තුළ නොමැති බව බුද්ධ දේශනාවයි. එබැවින් නින්දාව, අපහාසය පිළිබඳ ව අප එතරම් කලබල නොවිය යුතු ය. එනමුත් අප කිසිවකුටත් නින්දා නොකිරීමට වග බලා ගත යුතු ය. විශේෂයෙන් අප නිවස තුළ එය සිදු නොවිය යුතු ම ය. නින්දා විදින කිසිවෙක් නින්දා කරන්නා ප්‍රිය නොකරති. පවුල තුළ සතුට, සාමය, සෞභාග්‍යය පවත්වා ගැනීමට නම් තම පරම මිතුරිය වන පතිනියට නින්දා නොකළ යුතු ම ය. කිසිදු හේතුවක් නිසා ඇයට අවමන් වන සේ කථා නොකළ යුතු ය.

3. වෙනත් කාන්තාවන් කරා නොයෑම (අනතිවරියා)

ආවාහ - විවාහ සබඳතා ගොඩ නගා ගත් අය අසම්මත ලෙස වෙනත් ස්ත්‍රී පුරුෂ ඇසුරක් නොකළ යුතු ය. එය ඔවුන් දෙදෙනාට පමණක් සීමා කර ගත යුතු ය. ශිෂ්ට සම්පන්න පිළිවෙත නම් එය ම ය. කිසිදු විවාහක කාන්තාවක් තම සැමියා වෙනත් අගනක හා පවත්වන වැරදි ඇසුරක් අනුමත නොකරයි. වැරදි ඇසුර නිසා විවාහ ජීවිතය දෙදරා යයි. ගැටුම් නඩුහබ ආදිය ද ඇති වේ. එවැනි පරිසරයක් තුළ විශ්වාසය හා ශිෂ්ටත්වය බිඳ වැටීම, දරුවන් අනාථ වීම, වැනි අහිතකර ප්‍රතිඵල ද උද්ගත වන්නේ ය. ඔවුන්ගේ දූරුවන් ද දුසිරිත්වලට යොමු වීමේ ඉහළ අවදානමක් පවතී. එබැවින් සැමියාගේ යුතුකම වන්නේ බිරිඳ තමා කෙරෙහි තබා ඇති විශ්වාසය කඩ නොකිරීම ය.

4. වගකීම් පවරා දීම (ඉස්සරිය වොස්සග්ග)

අපි හැම දෙනා ම ස්වාධීන ව ජීවත් වීමට ප්‍රිය කරමු. ආවාහ විවාහ චාරිත්‍ර අනුව බොහෝ විට කාන්තාව තම නිවස හැර දමා ස්වාමියාගේ නිවසේ පදිංචියට යයි. ඇය එම නිවසේ දෛනික කටයුතු නොපිරිහෙලා ඉටු කළ යුතු වෙයි. එහි දී ඇයට තම නිදහස් අදහස් උපයෝගී කර ගෙන වගකීම් සහගත ව කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය ස්වාධීනත්වය පැවතිය යුතු ය. ඇය පිටස්තර කෙනකු ලෙස නොසැලකිය යුතු ය. නිවසේ සියලු කටයුතුවල දී වගකීම් කොටසක් ඇය වෙත පැවරීම මෙමගින් අපේක්ෂා කෙරේ. එය සාර්ථක ගෘහ ජීවිතයක පදනමයි.

5. ඇඳුම් පැලඳුම් ලබා දීම (අලංකාරානුප්පදාන)

සෑම කාන්තාවක් ම සුන්දර ලෙස ඇඳුම් පැලඳුම් කිරීමට කැමැති ය. ස්වාමියා විසින් තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් ඇයට අවශ්‍ය ඇඳුම් පැලඳුම් ආදිය සපයා දීම, අන්‍යෝන්‍ය විශ්වාසය, ගෞරවය හා බැඳීම ස්ථාවර ව පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වේ. එවැනි සුදුසු පරිදි ඒවා ප්‍රදානය කිරීමෙන් බිරිය සැනසීමට ස්වාමියා වග බලා ගත යුතු ය.

අශ්‍රී සැමි සබඳතා වඩාත් ශක්තිමත් වීමට බිරිය ද ස්වාමියාට තම යුතුකම් ඉටු කළ යුතු ය. සිගාලෝවාද සූත්‍රයෙහි ඒවා දක්වා ඇත්තේ මෙසේ ය.

1. ගෙදර දොර කටයුතු සංවිධානාත්මක ව කිරීම
2. ස්වාමියාගේ ඥාති, මිත්‍ර, සේවකාදීන්ට මැනවින් සැලකීම
3. වෙනත් පුරුෂයන් නොපැතීම
4. උපයා ගත් ධනය ආරක්ෂා කිරීම
5. දක්ෂ ව, අනලස් ව සියලු කටයුතු කිරීම

1. ගෙදර දොර කටයුතු සංවිධානාත්මක ව කිරීම (සුසංගහිත කම්මන්තා)

විවාහක කාන්තාවක වෙතින් ඉටු විය යුතු කටයුතු ප්‍රමාණය විවිධාකාර ය; බොහෝ ය. ඒ සියලු කටයුතු ඉතා කල්පනාකාරී ව ඉටු කිරීම ඇ සතු වගකීම ය. පවුල් සංස්ථාවේ සුරක්ෂිතතාව ඒ මත තීරණය වන බැවිනි. නිවස තුළ පිරිසිදුකම, දරුවන්ගේ කටයුතු, ඉවුම් පිහුම් ආදී බොහෝ කටයුතු සිදු වන්නේ බිරියගේ අතිනි. නිවස තුළ බොහෝ කටයුතු සංවිධානාත්මක ව ඉටු කිරීම බිරියගේ වගකීම ය.

2. ස්වාමියාගේ ඥාති, මිත්‍ර, සේවකාදීන්ට මැනවින් සැලකීම (සුසංගහිත පරිජනා)

ස්වාමියාගේ මවුපියන්ට, ඥාතීන්ට හා හිතවතුන්ට ද හිතවත් ව, කාරුණික ව කටයුතු කිරීමට බිරිය සමත් විය යුතු ය. ඇතැම් විට ගෘහ කටයුතු කර ගැනීමේ පහසුව සඳහා සේවක සේවිකාවන් යොදා ගන්නා අවස්ථා ඇත. ඔවුන්ට නිසි පරිදි කටයුතු පවරා දීමෙන් ද, බත්, වැටුප් ආදියෙන් සංග්‍රහ කිරීමෙන් ද, කාරුණික ව සැලකීමෙන් ද හිතානුකම්පි වීම බිරිය සතු යුතුකමකි.

3. වෙනත් පුරුෂයන් නොපැතීම (අනතිවරියා)

නකුල මාතෘ තමා ගැන අගයමින් ප්‍රකාශ කළේ කිසි දාක සිතකින් වත් ඇය පරපුරුෂයකු නොපැතු බවයි. එවිට කායික ව එවැන්නක් කිසි විටකත් සිදු නොවේ. එය ශිෂ්ට සම්පන්න සමාජයක් නිර්මාණය කර ගැනීමේ මූලික අඩිතාලම ය.

4. උපයා ගත් ධනය ආරක්ෂා කිරීම (සම්භතං අනුරක්ඛත)

නූතන සමාජයේ බිරිය ද බොහෝ විට රැකියාවක නිරත වී ධනය ඉපයීමට සම්බන්ධ වනු දැක ගත හැකි ය. කෙසේ හෝ කෙතරම් ඉපැයුවත් අරපිරිමැසුම්දායක ලෙස සම්පත් භාවිත නොකළ හොත් පවුලක ආර්ථික පදනම බිඳ වැටෙයි. ධනයට වහල් නොවී එය උපකරණයක් වශයෙන් සලකා අවශ්‍ය තැන්හි, සුදුසු පරිදි, මනා කළමනාකරණයකින් ධනය පරිහරණය කළ යුතු ය.

5. දක්ෂ ව, අනලස් ව සියලු කටයුතු කිරීම (සබ්බ කිච්චේසු දක්ඛා, අනලසා)

නිවසේ සියලු කාර්යයන් ද විධිමත් ව, සංවිධානශීලී ව, අලස නොවී, අතපසු නොකොට, ඉතා සාර්ථක ප්‍රතිඵල ළඟා කර ගත හැකි පරිදි ඉටු කළ යුතු ය. එවිට පවුල් සංස්ථාව මැනවින් පවත්වා ගෙන යා හැකි ය. බුදු දහම අනුව එවැනි අඹු සැමි සබ්බකාවක් දේවතාවකු දේවතාවියක සමඟ එකට විසීමක් වැනි ය.

හිත-මිතුරු සබ්බකාව

හොඳ මිතුරන් ඇසුරු කිරීම යහපත් දිවිපැවැත්මකට අවශ්‍ය වන්නේ ය. නව යොවුන් දරුවන් වශයෙන් අපට ද හොඳ යහළු - යෙහෙළියන් ඇසුරු කිරීම මගින් ගුණ සුවදින් සුවදවත් විය හැකි ය. දුගඳ හමන යමක් අතෙහි දැවටුණු කල්හි අත ද දුගඳ හමන්නා සේ නරක වර්ගාවන් සහිත මිනිසුන් ආශ්‍රය කිරීම මගින් අපගේ ජීවිතය ද නරක ගතිගුණ නමැති දුගඳින් වැසී යයි. ජීවිතය සුවදවත් වන්නේ හොඳ මිතුරන් ඇසුරු කිරීමෙනි.

හිත මිතුරන් ඇසුරු කිරීමේ දී අප අනුගමනය කළ යුතු පිළිවෙත් පහක් බුදුරදුන් විසින් සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ දී උගන්වා තිබේ. ඒවා මෙසේ ය.

1. දානය
2. ප්‍රිය වචනය
3. අර්ථවර්ගාව
4. සමානාත්මතාව
5. නො රැවටීම

ලෝභී, මසුරු පුද්ගලයකුගේ වුව ද හිත දිනා ගත හැක්කේ පරිත්‍යාගයෙනි. තම හිත මිතුරාගේ අවශ්‍යතා පිළිබඳ සැලකිලිමත් වී ඔහුට පරිත්‍යාගශීලී වීම මිතුරාගෙන් ඉටු විය යුතු පළමු යුතුකම ය. කිරිසන්ගත සතුන් පවා ප්‍රිය වචනයට අවනත වන බව නන්දිවිසාල ජාතකයෙන් පැහැදිලි වේ. තම මිතුරාට හිතානුකම්පී ව ප්‍රියශීලී ව කතා කිරීමට අප පුරුදු පුහුණු වීම අවශ්‍ය ය. යහළුවාගේ මෙලොව පරලොව අභිවාද්ධිය පිළිබඳ අවධානයෙන් කටයුතු කිරීම උසස් ගුණයකි. තම මිතුරාගේ අධ්‍යාපනික මෙන් ම ආධ්‍යාත්මික දියුණුව වෙනුවෙන් උපකාර කිරීමට පුරුදු වීම අගනේ ය. වෙනස්කම් නොසලකා හැර සමානාත්මතාවෙන් කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය ය. යමකු මිතුරකු රැවටීමට භාජනය කරන්නේ නම් එය ඉතා පහත් වසල ක්‍රියාවකි. තම මිතුරාට එවැන්නක් නොකිරීමට වග බලා ගැනීම වැදගත් ය. මිතුරු සබ්බකාව සමාජ ජීවිතය ඉතා යහපත් තලයකට ගෙන යනු ඇත. මෙලෙස සලකන මිතුරා කෙරෙහි තමා ද කලණ මිතුරකු ලෙස සැලකිය යුතු කරුණු පහකි.

1. පමා වූ මිතුරා රැක ගැනීම
2. පමා වූ මිතුරාගේ ධනය රැක ගැනීම
3. බිය පැමිණි විට මිතුරාට පිහිටා විම
4. ආපදාවන්හි දී හැර නොයෑම
5. මිතුරාගේ දරු මුහුණුවත් ද ආරක්ෂා කිරීම

යම් මිතුරෙක් ප්‍රිය ජනක ද, ගරු බුහුමන් කිරීමට සුදුසු වේ ද, දුටු වරද මෙහි සහගත ව කරුණාවෙන් පෙන්වා දෙන්නේ ද, මිතුරා වරදක් පෙන්වා දෙන කල්හි නොකිපී මැනවින් පිළිගෙන පිළිපදින්නේ ද තමාටත් අනුන්ටත් අවැඩ පිණිස පවතින ඕපාදූප නොදොඩා ගැඹුරු වූත් සාර වූත් කථා කියන්නේ ද මිතුරා අයහපතෙහි නොයොදවන්නේ ද ඔහු කලාණ මිත්‍රයෙකි.

තම මිතුරා වරදින් මුදවා ඔහු ආරක්ෂා කිරීම, ප්‍රමාදයක් දුටු විට ඔහුගේ වස්තු සම්පත් විනාශ වී යා නොදී ආරක්ෂා කිරීම, කිසියම් විපතක්, කරදරයක්, හයක් ඇති වූ විට මිතුරාට හැකි උපරිමයෙන් උදවු උපකාර කිරීම, එහි දී ඔහු අත් නොහැරීම, මිතුරාගේ ඥාති සමූහයා පවා ආරක්ෂා කිරීම, මිතුරාගේ ගුණ කිව යුතු තැන අවංක ව ම එය ප්‍රකාශ කිරීම, මිතුරාගේ රහස් ආරක්ෂා කිරීම තුළින් යහපත් මිතුරු සබඳතාවක් ගොඩනගා ගැනීම මෙන් ම ආරක්ෂා කිරීම ද කළ හැකි වනු ඇත.

එක් අවස්ථාවක බුදුරදුන් වෙත එළඹී අනඳ තෙරුන් විමසා සිටියේ “සම්බුද්ධ ශාසනයෙන් අඩක් පමණ පවතින්නේ කලාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය නිසා නේද?” යනුවෙනි. එහි දී බුදුරදුන්ගේ පිළිතුර වූයේ අඩක් නොව සම්පූර්ණයෙන් ම සම්බුදු සසුන රඳා පවතින්නේ කලාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය නිසා බව ය. එසේ නම් ගිහි අපගේ ජීවිත කෙරෙහි ආශ්‍රය කරන හොඳ මිතුරන් යහපත පිණිසත්, නරක මිතුරන් විනාශය පිණිසත් හේතු වන බව අමුතුවෙන් පැහැදිලි කළ යුතු නොවේ. සතර බ්‍රහ්ම විහරණ අතරෙහි සඳහන් වන මෙමිත්‍රිය, කරුණාව, මුදිතාව, උපේක්ෂාව පෙරදැරි ව මිතුරන් ඇසුරු කිරීම අවශ්‍ය ය. බොහෝ බුද්ධ දේශනා විමසා බැලීමේ දී පැහැදිලි වන කරුණක් වන්නේ අවංක ව, මිත්‍රශීලී ව කටයුතු කිරීමෙන් නිවැරදි මිතුරු සබඳතාවක් ගොඩ නගා ගත හැකි බවයි.

සාරාංශය

ගිහි විනය ලෙස හඳුන්වනු ලබන බෞද්ධ සූත්‍ර දේශනා තුළින් අවධාරණය කෙරෙන පරිදි යහපත් සමාජයක් ගොඩනගා ගැනීමෙහි ලා උපකාර කර ගත හැකි සමාජ ධර්ම සමූහයක් සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ ඇතුළත් වේ. සමාජයේ මූලික ම ඒකකය වන පවුල් සංස්ථාවත්, දෙවනු ව ගොඩ නගා ගන්නා මිත්‍රත්වයත් යහපත් වන කල්හි ගුණාත්මක අතින් පිරිපුන් ඉහළ සමාජයක් ගොඩ නගා ගත හැකි වන බව බෞද්ධ ඉගැන්වීමයි. එහි දී ස්වාමි-හාර්යා සම්බන්ධතාව ද, හිත-මිතුරු සම්බන්ධතාව ද, මැනවින් සකස් විය යුතු ය. ඒ සඳහා බුදු දහමෙන් සැපයෙන මාර්ගෝපදේශය අකාලික ගුණයෙන් හෙබියේ ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. සිගාලෝවාද සූත්‍රයේ දැක්වෙන පරිදි බිරියක විසින් ස්වාමියාට ඉටු කළ යුතු යුතුකම් ලියා දක්වන්න.
2. හොඳ මිතුරකු වීම සඳහා ඔබ තුළ ගොඩනගා ගත යුතු ගුණධර්ම මොනවා දැයි නම් කරන්න.

පැවරුම

1. ඔබගේ හොඳ ම මිතුරාගේ ගුණ අගයමින් ලිපියක් සම්පාදනය කරන්න.

පුහුණුව

තම බිරිඳට ගරු කිසි අවමන් නොම වෙනත් කතුන් වෙත සැමියා සැමියෙකිය	කරනා කරනා නොයනා මනා	නිවසේ කටයුතු කාටත් සලකා සොර සැමියන් නොම සිටියොත් බිරියකි	සොයමින් අදරින් පතමින් සැබැවින්
නිවසේ කටයුතු පවරා නිසි කල අබරණ දී සලකන සැමියා සැමියෙකි	සෙවුමට බිරියට විට සැබවට	උපයන දෑ රැක පමණට වියදම් අලස නොවී වැඩ සිටියොත් බිරියකි	ගනිමින් කරමින් කරමින් සැබැවින්